

Dimensió 1. Sistema de pensions no contributives i assistencials

En aquesta dimensió s'analitzen les pensions de caràcter no contributiu, és a dir, pensions de caràcter periòdic no directament vinculades a la cotització a la Seguretat Social de l'individu. L'anàlisi es basa en el seguiment del nombre de persones beneficiàries de cadascuna de les pensions.

Aquesta dimensió, per exposar els resultats de l'anàlisi estadística, es divideix en tres blocs.

En el **bloc I** es presenten les dues pensions la finalitat de les quals és assegurar una font d'ingressos de caràcter general a les persones que compleixin els requisits corresponents i no puguin gaudir d'una pensió contributiva de la Seguretat Social: la PNC d'invalidesa i la PNC de jubilació. Així doncs, són prestacions encaminades a cobrir les necessitats bàsiques de subsistència.

El **bloc II** es refereix a les pensions assistencials. Aquestes són unes prestacions encaminades a sufragar les despeses ocasionades en algun àmbit concret, com ara despeses sanitàries o farmacèutiques dels no contribuents, aliments bàsics o habitatge i transports per a minusvàlids.

El **bloc III** conté tres prestacions més, amb unes especificitats concretes. D'una banda, hi ha la renda mínima d'inserció, atorgada a persones en edat de treballar excloses del món laboral, amb l'objectiu de facilitar-ne la reinserció i cobrir les despeses bàsiques. D'altra banda, s'inclouen en aquest bloc els ajuts d'emergència social (per mitjà del Pla de Finançament dels Serveis Socials Comunitaris Bàsics), destinats a cobrir necessitats bàsiques de persones que es troben en situació d'emergència per haver patit una reducció dels seus ingressos, com ara alimentació, bolquers, allotjament, lloguers, subministraments d'aigua, llum i gas o transport cap als centres educatius. En tercer lloc, també s'hi troba la renda social garantida, prestació econòmica finalista destinada a cobrir les situacions de vulnerabilitat econòmica i les despeses bàsiques de les persones, famílies o altres nuclis de convivència que es trobin en situació de pobresa. La percepció d'aquesta renda no implica la participació en programes o activitats, però sí que obliga al compliment dels deures d'aliments.

Bloc I. Pensions no contributives d'invalidesa i de jubilació, beneficiaris amb relació als potencials perceptors

Les **pensions no contributives d'invalidesa** són les destinades a cobrir les necessitats bàsiques a persones majors d'edat a les quals se'ls declara una discapacitat permanent igual o superior al 65 %.

L'any 2017, a les Illes Balears, 3.074 persones s'han beneficiat d'aquesta prestació. Respecte al 2016, el nombre de pensions d'invalidesa s'ha reduït en 54 (fet que

suposa un 1,69 % menys respecte a l'any anterior), un descens que s'inicià l'any 2007 i que es manté fins a l'actualitat (un 14,68 % menys respecte a l'any 2007).

Les **pensions no contributives de jubilació** constitueixen una prestació econòmica individualitzada de caràcter periòdic reconeguda a les persones grans, per raó de la seva edat, que no han cotitzat mai a la Seguretat Social o bé que hi han cotitzat un temps insuficient per tenir dret a una pensió contributiva, i que es troben en estat de necessitat.

A les Illes Balears hi ha 4.870 persones que es beneficien d'aquestes pensions. En relació amb l'any 2016, es produeix un augment de 64 persones, un increment que es manté constant des de l'any 2009.

Bloc II. Pensions assistencials

- **FAS (fons d'assistència social).** Es tracta de pensions atorgades per motius d'ancianitat o invalidesa, actualment derogades però que encara es paguen als antics titulars. A les Illes Balears, hi ha un total de 3 persones que les perceben.
- **LISMI** (pensions de la Llei d'integració del minusvàlid). S'adrecen a persones discapacitades, per sufragar despeses mèdiques i farmacèutiques dels no titulars o beneficiaris d'una targeta de contribuent, o despeses del transport. A les Illes Balears, aquest tipus de pensió va disminuint amb els anys i, aquest any 2017, el nombre de persones perceptores de la LISMI és de 94.
- **Ajut econòmic de caràcter social.** Es tracta d'una prestació econòmica de caràcter social de l'àmbit de la comunitat autònoma, complementària de la pensió no contributiva, destinada a persones més grans de 65 anys o amb un grau de discapacitat igual o superior al 65 %. L'aprovació de l'ajut econòmic de caràcter social, el juliol del 2016, va canviar el funcionament de la Targeta Bàsica que rebien les persones perceptores d'una pensió no contributiva. El 2017 se n'han resolt 266 expedients.
- **Ajuts al lloguer.** Es tracta d'un complement de pensió d'àmbit estatal que té per finalitat ajudar a sufragar una part de les despeses de lloguer a les persones perceptores de pensions no contributives. A les Illes Balears, 837 persones perceben aquesta pensió assistencial l'any 2017, 65 persones menys que l'any 2016.

Bloc III. Renda mínima d'inserció, prestació econòmica d'emergència social i renda social garantida

La **renda mínima d'inserció** és una prestació atorgada a persones amb risc d'exclusió social l'objectiu de la qual és la inserció social i laboral de les persones i que obliga els beneficiaris a rebre formació per assegurar aquest objectiu. Tot i

que és una prestació adreçada a la població potencialment activa, la ràtio corresponent s'acostuma a calcular en proporció a la població total i en tant per mil.

L'any 2017, a les Illes Balears hi havia 2.304 persones beneficiàries d'aquesta prestació, de les quals 1.459 eren dones (63,32 %) i 845 eren homes (36,68 %). Respecte de l'any 2016, es registra una disminució de 487 persones: un 17,44 % menys que l'any anterior. La disminució en el nombre de persones perceptores s'inicià l'any 2016, amb 255 persones menys que l'any 2015, com a conseqüència de la posada en marxa de la renda social garantida.

S'observen diferències per illes: la ràtio de Menorca és la més alta, amb 3,21 persones de cada mil, seguida de la registrada a Mallorca (2,21), totes dues bastant més altes que les taxes de les Pitiüses (0,65 a Formentera i 0,59 a Eivissa).

D'altra banda, les **prestacions econòmiques per a la cobertura de necessitats bàsiques** són prestacions no periòdiques de naturalesa econòmica, subvencional i finalista, per atendre despeses específiques, de caràcter ordinari o extraordinari, per prevenir, evitar o pal·liar situacions de marginació social. Poden ser despeses necessàries per a l'habitatge, per cobrir necessitats primàries o deutes o per atendre necessitats bàsiques de la vida. Tenen caràcter subsidiari i complementari de qualsevol tipus de recurs i prestació social de contingut econòmic.

L'any 2017 s'han comptabilitzat 20.495 ajuts: 16.202 a persones residents a l'illa de Mallorca, 1.252 de l'illa de Menorca, 3.009 d'Eivissa i 32 de Formentera.

Si observam les dades relatives (ràtio de persones beneficiàries per cada mil habitants), constatarem que Eivissa és l'illa amb més incidència d'aquests ajuts (20,92 persones de cada mil), seguida de Mallorca (18,65), Menorca (13,75) i Formentera (2,61).

La **renda social garantida** és una prestació econòmica de caràcter periòdic i assistencial que no està condicionada a l'obligació de participar en cap tipus d'activitat d'inserció laboral o social. La pràctica constata que hi ha persones que difícilment poden accedir en condicions normals al mercat laboral. Per cobrir les necessitats socials detectades, el mes de maig de 2016 va entrar en vigor la Llei 5/2016, de 13 d'abril, de la renda social garantida.

El mes de desembre de 2017, a les Illes Balears hi havia 5.247 persones beneficiàries d'aquesta prestació, de les quals 3.271 eren dones (62,34 %) i 1.976 eren homes (37,65 %).

S'observen diferències per illes; així, es pot observar que la ràtio de Mallorca és la més alta, amb 5,36 persones de cada mil, seguida de les registrades a Menorca (2,81) i a Eivissa (2,22). Formentera registra la ràtio més baixa: 1,22 persones de cada mil.